Oos Gebrook

Heemkundevereniging Hoensbroek

Jaargang 5 nr. 1 - maart 2012

Oos Gebrook

Een uitgave van de Heemkundevereniging Hoensbroek.
Jaargang 5 *nummer 1 - maart 2012*

Redactie:

Jan Bus
Hein Giesen
Bernard Grothues
Jo Hermanns
Wim Kortekaas
Math Mertens

Ingezonden artikelen:

Toon Ermers
Leo Meevers Scholte

Afbeeldingen:

René Fijten
Yvonne Robroek
Ben Maes

Acquisitie en advertenties:

Jan Bus
Hein Giesen

Secretariaat:

Klinkertstraat 19,
6433 PA Hoensbroek, tel: 045-5217721
E-mail: secretaris@heemkundehoensbroek.nl

Verenigingslokaal:

Schuinstraat 2a 6432CM Hoensbroek

Bank: ING 3280562 t.n.v. Heemkundevereniging Hoensbroek

Website: www.heemkundehoensbroek.nl

Losse nummers € 2.00

Inhoudsopgave

- Terugblik 2011 4
- Jaarvergadering 7
- Jubileumactiviteiten 8
- De Staatsmijn Emma Deel 2 9
- Wat is groeët en wat is klein? 14
- De Ned. Hervormde Kerk 15
- Hoensbroekse sportcoryfeeën 16
- De Hoensbroekse Monografieën 19
- Het oude gemeentehuis van Hoensbroek 24
- Louis Hilgers en Paul Custers presenteren opvallend werk. 30
- Nieuwe leden 33
- Nog eens Jeugrubbe 34
- ANBI erkenning 38
- De Maria-Gewandenlezing 39
- 't Rommedoeke 41
- Begunstigers 43

W. MENGELERS – AUTO ELEKTRA
Burg. Slanghenstraat 11
6433 AR Hoensbroek
Tel : 045- 5217777

PETER WIND - PAPIER/KANTOORVAKHANDEL
Akerstraat Noord 288
6431 HW Hoensbroek
Tel. 045 - 523 07 48

Terugblik 2011

In februari presenteert de heemkundevereniging een vernieuwde uitgave van het Hoensbroekse dialectwoordenboek “Wiej zegk ich dat i Breuker plat?”, geschreven door Math Mertens

Op carnavalsmaandag 7 maart waren we weer erbij in de Breuker carnavalsoptocht en zochten middels een ludieke quiz uit, wie er als echte Breuker Jóng langs de route stond. Vooral de foto’s van de “geslaagden” die wij op onze site geplaatst hadden, waren een groot succes. De site was druk bezocht en menigeen heeft een dergelijk kiekje besteld.

In maart de uitgave van ons 9de verenigingsblad “Oos Gebrook”, jaargang 4 nr. 1

Woensdagavond 30 maart hadden we een druk bezochte ledenvergadering in partycentrum Amicitia aan de Markt.
Bernard Grothues stelt zich niet meer beschikbaar als bestuurslid en wordt opgevolgd door mevrouw Els Ermers-Pijls.
Ook de aansluitende lezing door de conservator van ons kasteel, Anne Roos Orbons, over de waterlopen rond kasteel Hoensbroek en over het vierkante bosje vond een gretig gehoor.

Op zondag 8 mei waren wij te gast bij het Sponsordiner van Rotary Hoensbroek op kasteel Vaalsbroek en ontvingen daar de cheque van € 10.000,- voor het opknappen van de gietijzeren grafkruisen op het oude St. Janskerkhof.

In juni was de uitgave van onze verjaarsdagkalender. Een mooie kalender, omlijst met vele oude foto's plus voor iedere dag leuke Breuker woorden en uitdrukkingen, gemaakt door Hein Giesen en Math Mertens.

Op zondag 10 juli maakten we met het bestuur een uitstapje naar de woonplaats van ons medebestuurslid Han Ruyters in Utrecht.
Han heeft een leuk dagprogramma gemaakt met een rondvaart en een bezoek aan het museum van de kunstenaar Dirkje Kuit.

Eveneens in juli de uitgave van ons 10de verenigingsblad "Oos Gebrook" jaargang 4 nr. 2

CONSTRUCTIEBEDRIJF WIEL PETERS
Economiestraat 47 A
6433KC Hoensbroek
Tel : 045- 5211057

Op maandag 15 augustus werd gestart met het grafkruisenproject.
Met financiële steun van Rotary Hoensbroeck en in samenwerking met het vakmanschap van constructiewerkplaats Wiel Peters begonnen leden van onze vereniging met het opknappen van de gietijzeren kruisen op het oude st. Janskerkhof.

Op woensdag 19 oktober in Amicitia de onderhoudende lezing ”Houten Bommen, waarheid of fabel?” met als boeiende spreker de Vlaming Jean de Waerheid.

In november de uitgave van ons 11de verenigingsblad “Oos Gebrook”
jaargang 4 nr. 3

18 december de oplevering van het grafkruisenproject met onthulling van de gedenkplaat door dhr. Doesborgh van Rotary Hoensbroeck en inzegening van de kruisen door pastoor Nevelstein.

STURMANS-FAASSEN VERKEERSOPLEIDINGEN
Nieuwstraat 15
6431 KP Hoensbroek
Tel.: 045- 5220166

De jaarvergadering

De op dinsdag 13 maart gehouden jaarvergadering in Partycentrum Amicitia was met ruim 60 aanwezigen goed bezocht.
Na het openingswoord van onze voorzitter Paul Borger, die veel aandacht besteedde aan onze eerste lustrumviering in september 2012 was het woord aan secretaris Wim Kortekaas. Zijn jaarverslag schetste een goed beeld van het voorbije jaar, waarin wij met het gietijzeren grafkruisenproject nadrukkelijk in beeld zijn geweest.
Ook de cijfers van penningmeester Hein Giesen gaven een rooskleurig beeld van onze kas en werden zonder commentaar geaccepteerd. Als nieuwe kascommissieleden werden de heren H. Has en J. Hermanns gekozen.
Onze penningmeester Hein Giesen was herkiesbaar, net als bestuurslid Hein Bisschops. Beiden werden bij acclamatie herkozen. Het bestuur werd bovendien nog uitgebreid met de heer Piet Meessen.
Na de mededelingen en de koffie met vlaai waren er in de rondvraag geen moeilijke vragen. De voorzitter bedankte alle aanwezigen voor hun aandacht en gaf het startsein voor de aansluitende avond, die in het teken stond van "Breuker kal en zangk".
Deze avond werd geopend door het gemengd koor Paluda met een selectie vrolijke melodieën uit hun uitgebreide repertoire met aansluitend een paar mooie dialectgedichten, geschreven en voorgedragen door Math Mertens. Hierna las Els Ermers voor uit een verhalenbundel van Fientje Heijboer-Cremers en onze voorzitter had tussendoor nog een aardige bijdrage met zijn verhaal over de oorsprong van de naam van Hoensbroeks allereerste carnavalsvereniging "De Kattesjtert".
De avond werd besloten met een optreden van Wiel Sijstermans en degenen die al naar huis waren hebben heel wat gemist; Wiel was "einmalig".
Het was een geanimeerde avond, waarop alle "artiesten" met veel applaus beloond werden en een mooie start voor de diverse activiteiten, die wij in ons eerste lustrumjaar op touw gaan zetten.

Jubileumactiviteiten:

Heemkundetentoonstelling en jubileumboek

In september van dit jaar bestaat onze vereniging vijf jaar en dus vieren we dan ons eerste lustrum. Dat zullen we zeker niet ongemerkt voorbij laten gaan. Zoals we al eerder aangekondigd hebben, zal dit heuglijke feit omlijst worden met de presentatie van een mooi jubileumboek en een grote heemkundetentoonstelling in kasteel Hoensbroek.
Voor beide zaken zijn de voorbereidingen intussen in volle gang en er wordt hard gewerkt aan het verzamelen van allerlei materiaal.

Jubileumboek

Het jubileumboek zal gaan over ons mooie kasteel Hoensbroek.
In het boek zal onder andere uitgebreid aandacht worden besteed aan de restauratie van het kasteel in de jaren na 1929. Ook de heraldiek van het adellijk geslacht von und zu Hoensbroech zal uitgebreid in full color aan de orde komen. Tot onze grote vreugde hebben we daarbij ook veel medewerking van de conservator van kasteel Hoensbroek en het Regionaal Archief Rijckheyt. Het belooft een mooi en interessant boek te worden met veel tot nu toe onbekend materiaal. De reguliere winkelprijs zal € 24,95 zijn

Heemkundetentoonstelling

De tentoonstelling zal een uitgebreid overzicht geven van wonen, werken en leven in Hoensbroek door de jaren heen: van de historie van het kasteel tot de sluiting van de Staatsmijn Emma. Ook hiervoor zijn de voorbereidingen in volle gang. Maar we kunnen daarbij zeker ook de hulp van de leden van onze vereniging goed gebruiken. U kunt ons helpen door mee te doen bij deze voorbereidingen, maar ook door het beschikbaar stellen van allerlei materiaal voor de tentoonstelling: foto's, krantenknipsels, etc. Als u interessante dingen in uw bezit hebt waarvan u denkt dat ze hiervoor geschikt zouden kunnen zijn of als u de handen uit de mouwen wil steken laat het ons dan weten.
U kunt het melden bij onze secretaris Wim Kortekaas, per telefoon 045-5217721 of 06-11317861 en per e-mail: secretaris@heemkundehoensbroek.nl
De opening van de tentoonstelling zal plaatsvinden op vrijdag 8 september a.s. in kasteel Hoensbroek. Bij die gelegenheid zal ook de presentatie van het jubileumboek plaatsvinden.
Uiteraard zult u te zijner tijd nog uitgebreid geïnformeerd worden over het programma.

De Staatsmijn Emma

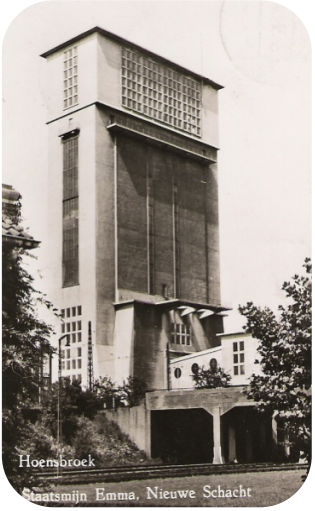

Door Hein Giesen

Deel 2
Van mijnbouwwet in 1901 tot staatsmijn Emma en de ontwikkeling van Hoensbroek in die jaren.

Het mijnspoor

Ook bovengronds was men voortvarend te werk gegaan. De benodigde toegangswegen, directiekeet, schaftlokaal, werkplaatsen, loodsen, pompstation met een vriesinstallatie, boortoren en de overige gebouwen waren tijdig gereed. Het mijnspoor was al aangelegd tot aan het in 1896 geopende NS-spoor bij Nuth, dat dan nog maar één baanvak is van Roermond via Sittard en Heerlen naar Herzogenrath. Maar in 1913 komt de verbinding tussen Roermond en Eindhoven klaar en is het vervoer per spoor naar het westen van Nederland mogelijk.

Partycentrum Amicitia
Markt 9
6431 LG Hoensbroek
Tel : 045- 5212999

Het staat niet omschreven, maar het hoge mijnspoortalud dat Hoensbroek doorsneed is waarschijnlijk geheel opgevuld met het mijnsteenafval dat bij de schachtaanleg vrijkwam.
Deze veronderstelling wordt ondersteund door het gegeven dat het spoor pas in 1914 wordt doorgetrokken naar de Hendrik in Brunssum en daar lag de

Het mijnspoor met lok gezien v.a. spoorwegovergang aan de Sleinadastraat.
Op de achtergrond de gasketel a.d. Amstenraderweg en de kleuterschool van de zusters alsook de houten woningen van de Zandstraat ± 1950

afvalberg van beide mijnen.
In Hoensbroek zelf is nooit een mijnstort van de staatsmijnen geweest. Ook decennia later is de mijnsteen nog gebruikt om Hoensbroek "op te vullen". In de beemden langs de Auvermoer en Molenbeek, bijvoorbeeld waar nu het zwembad ligt, is het oude maaiveld plaatselijk wel tot 4 meter opgehoogd met die mijnsteen. Bij het uitschachten van de nieuwe beekbedding om de Auvermoer te laten meanderen is (of was) dit op plaatsen goed zichtbaar. Twee tot drie meter onder het maaiveld was in die uitgegraven beekbedding op veel plaatsen een zwarte band van 20 à 30 cm breed te zien. Dat is het zwarte sediment van een overstromende Auvermoer die in die jaren als "slambeek" gebruikt werd. Die zwarte band geeft zo het oorspronkelijke waterpeil aan.

De treinreizigers

Het mijnspoor naar Nuth gebruikte men destijds ook voor personen -vervoer. Ten behoeve van dit personenvervoer werden in 1917 bij de brug aan de Akerstraat een personeelsperron en een dubbele trap met ijzeren leuningen aangelegd voor de prijs van fl. 6652.90.

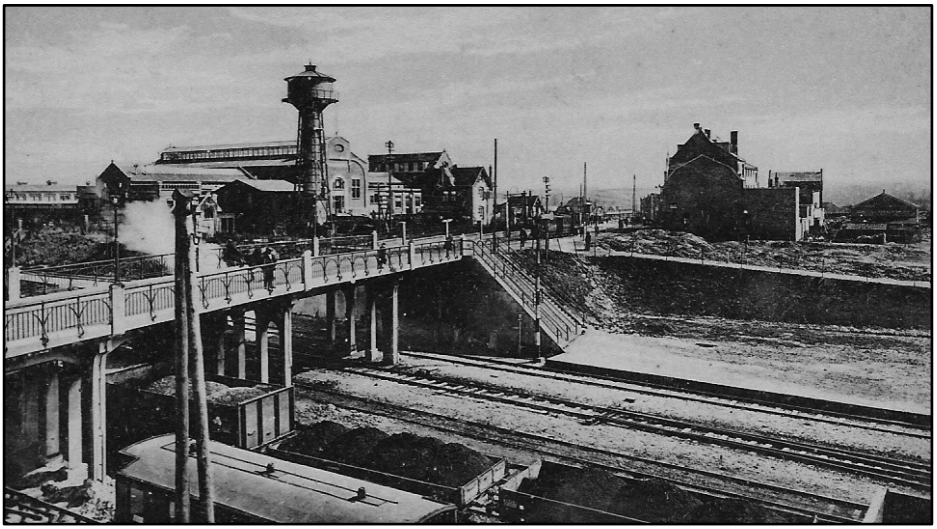

Op oude ansichtkaarten zijn het perron en de brede trap rechts van dit mijnspoor nog duidelijk te zien.
De Staatsmijnen hebben in 1920 dit personenvervoer van station Nuth naar de Emma en de Hendrik overgedragen aan de NS en pas in 1932 is personenvervoer via het mijnspoor opgeheven.
Hoewel dit personenvervoer in Hoensbroek een vrijwel onbekend gebeuren is geweest werd er blijkbaar veel gebruik van gemaakt.
In een schrijven van 2 feb. 1918 staat omschreven welke personen recht hadden op kosteloos vervoer tussen station Nuth en de staatsmijn Emma en Hendrik.

a. *Voor beambten der Staatsmijnen,*
b. *Voor arbeiders in dienst van de Staatsmijnen,*
c. *Voor arbeiders in dienst van aannemers van werken voor de Staatsmijnen,*
d. *Voor arbeiders in dienst van aannemers van woningen waarvan de huur door de Staatsmijnen gegarandeerd wordt,*
e. *Voor familieleden van beambten der Staatsmijnen voor zover de plaats in de rijtuigen zulks toelaat,*
f. *Voor schoolkinderen van den scholen in Treebeek voor zover de plaats in de rijtuigen zulks toelaat.*

In een ander archiefstuk zien we dat er ruim 800 personen in het bezit waren van een kostenloze spoorkaart voor dit traject, 462 voor het traject tot aan de Emma en 384 voor de Hendrik, dus het was best druk op het station van Nuth. Overigens was dit kostenloos vervoer geen privilege voor de inwoners van Nuth, maar voor alle werklieden die van elders met de trein tot Nuth reisden en daar overstapten op de "Koel-Expres".

Als de lijn in 1932 wordt opgeheven krijgen de mijnwerkers die in het Gezellenhuis in Nuth wonen (± 200 personen) zelfs een vergoeding van 10 cent per werkdag als tegemoetkoming in de reiskosten.

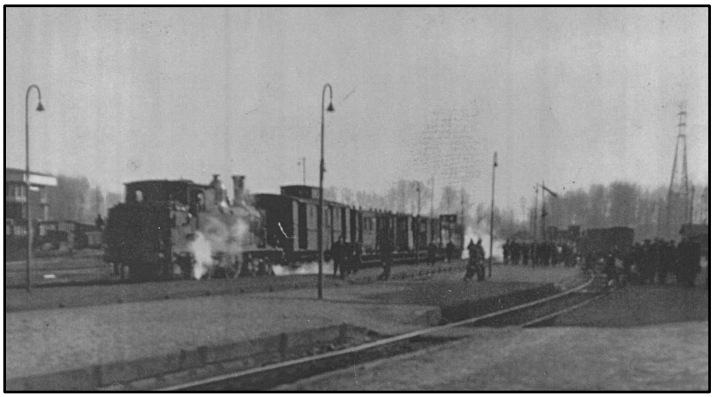

14 maart 1932, het vertrek van de laatste "Joepentrein" vanaf station Nuth naar de Emma

Het mijnspoor van Nuth naar de Emma werd in 1909 aangelegd voor de som van fl. 900.100, - inclusief de kunstwerken zoals de bruggen en onderdoorgangen.

Intekenen voor het jubileumboek?

U kunt al intekenen voor het jubileumboek bij The Read Shop in de Kouvenderstraat, prijs € 22,50.

Voor leden kan het intekenen ook bij Hein Giesen, prijs € 20,00 contant, of overmaken op bankrek. nr. 3280562 t.n.v. Heemkundevereniging Hoensbroek met de vermelding: jubileumboek

De steenfabriek op de Steenberg

Op oude ansichtkaarten en foto's is te zien dat de eerste gebouwen meestal houten noodgebouwen zijn, maar in 1908 wordt er op de Steenberg, nu Maria-Gewanden, een steenfabriek aangelegd waar bakstenen gemaakt worden die nodig zijn voor de Emmagebouwen. Deze steenfabriek lag tussen de huidige Sleinadastraat en de Hermesweg.

Voor de 7 meter diepe insnijding van het mijnspoortraject bij de Steenberg moest 700.000 ton grond afgegraven worden. In het bestek voor de aanleg van de spoorlijn staat duidelijk omschreven dat van die 700.000 ton al 500.000 ton is afgegraven en die zijn waarschijnlijk gebruikt voor de baksteenproductie daar. De overige 200.000 ton grond moet volgens bestek gebruikt worden voor de opvulling en egalisatie van het spoorwegemplacement bij de aansluiting op het NS spoor bij Nuth.
Ook wordt de aannemer verplicht om de bakstenen voor de bouw van het emplacementgebouw bij station Nuth van deze steenfabriek af te nemen, prijs fl. 8.00 per 1000 stuks, ongesorteerd.
Bij de Hermesweg wordt langs het spoor een rangeeraftakking gemaakt vanwaar de bakstenen naar het Emma-terrein vervoerd kunnen worden.

Deze rangeerplaats, (daar waar ooit de Don Bosco MULO-school gelegen heeft) is later ook gebruikt als kolendepot voor de kolenhandelaren en ook voor de aanvoer van het mijnsteenafval dat gebruikt wordt bij de aanleg van de Juliana Bernhardlaan in de jaren dertig. De mijnsteen werd op dit rangeerem-placement over geladen op kiepwagentjes die over een smalspoor naar de Juliana Bernhardlaan geduwd werden.

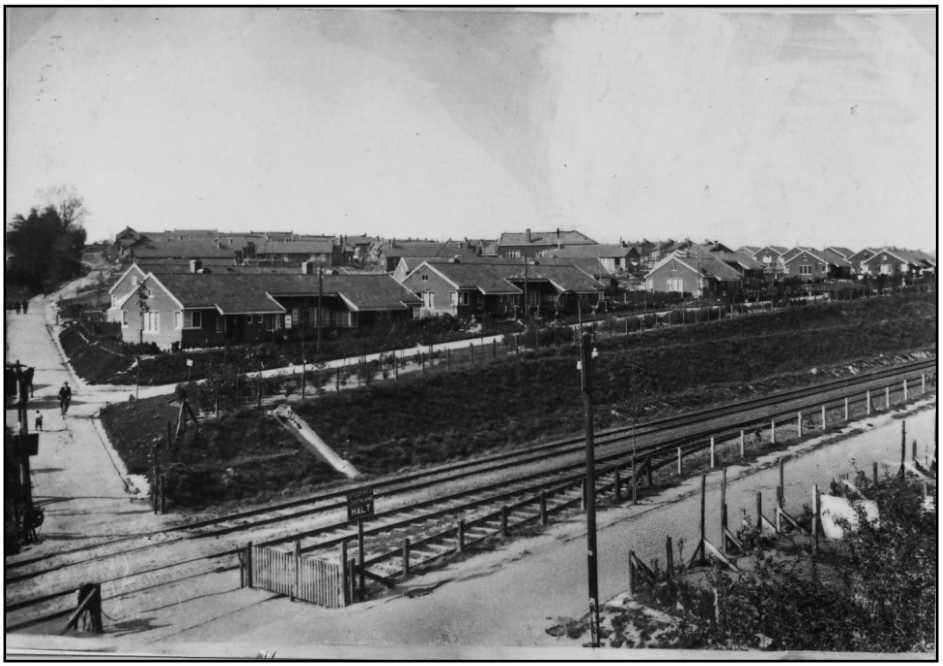

Alle gebouwen die in de beginjaren op het terrein van de Emma gebouwd zijn, zoals het hoofdgebouw - de gevelsteen met het jaartal 1911 ligt nu in het plantsoen van het Emmastaete verzorgingscentrum - zijn gebouwd met de bakstenen van deze veldbrandovens. Ook het eerste Gezellenhuis aan de Akerstraat en de eerste opzichterswoningen die nabij de Emma werden gebouwd. De eerste staatsmijnwoningen op Hoensbroeks grondgebied zijn de woningen aan de Kastanjelaan en de woninggroep onder aan de Schuureikenweg, ze zijn in 1910 gebouwd. Waarschijnlijk ligt in de steenfa-briek, die in 1914 opgeheven wordt, ook de oorsprong van de buurtnaam Steenberg.

IJssalon-Croissanterie De Oase
Kouvenderstraat 65
6431 HB Hoensbroek
Tel : 045- 5226558

De van Iterson Koeltorens

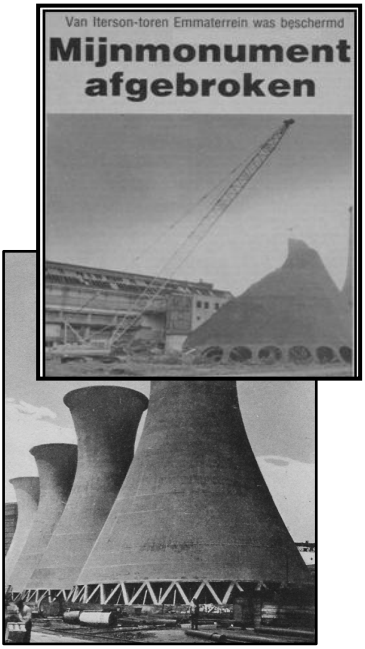

In 1911 startte de bouw van een eigen elektriciteitscentrale die in 1913 de eerste stroom leverde.

Voor die elektriciteitscentrale bouwde mijningenieur van Iterson in 1917 zijn inmiddels bekende van Iterson koeltorens. Het koelprincipe van die torens wordt nu, bijna 100 jaar later, nog steeds toegepast.

Helaas zijn die eerste slanke koeltorens bij de overhaaste sloop van de Emma verloren gegaan. In de tachtiger jaren was er immers nog geen aandacht voor het industrieel erfgoed.

Wordt vervolgd

Opsporing verzocht

Op de valreep kregen wij nog een bericht binnen over de foto in ons blad van jaargang 4 nummer 2 van dhr. Theo Roeleven oud bestuurslid

De foto is genomen bij de opening van de kantine.

Op de foto staat de lezende voorzitter Gerrit Wensing later voorzitter bij de Woningvereniging Hoensbroek.
Achter de voorzitter naast de dame is Renéé de Clerk bestuurslid.
Achter Jan Veld is Rein Jongbloed, bestuurslid, nog juist zichtbaar.
Dhr Jongboom had een kapperszaak op de Heisterberg in Hoensbroek.

Wat is groeët en wat is klein?

Wens te die vraog zoe sjtels da gaes te toch al gauw dingke: 't is mer wies te 't bekieks.

En zoe is 't aoch. Mer dat geval van i d'r oeërlog is mich toch mien ganse laeve biejgeblieëve. Ich zal uch vertelle woeróm. 't Waor, zoe dingk ich, in 't naojaor va nuëgetieën drie en viertig. Ich loog al vreug i gebèd want ich moos d'r volgende daag óm haof vief op óm op daagsjiech te gao. Taege twelf oer ging 't luchalarm aaf.

Daoróm flot opgesjtange en nao 't huuske gerend. Want, ierlik gezag mer noeëts toegegaeve, vier houwe toch allemaol 'n bietje floep went die Ingelsje vleegmesjiene kaome. ('s Nachs kaome ummer de Ingelsje en uëverdaag de Amerikane). En wiej ich zoe effe op 't huuske zoot, 't leech aa, want 't vinsterke houwe vier mit zjwart papier aafgeplekt, zoog ich get wat mich deeg naodingke.

'n Gans klaen zjwart sjtipke in' t heuksjke ónger aa d'r duërsjtiel. En dat bewaegde zich. Dus dat moos waal 'n deerke zieë. (Väöl later höb ich mich 'ns zoe'n deerke gevange en ónger 'n vergroëtglaas bekieëke. En 't waor 'n deerke mit al d'r op en d'r aa, gans compleet mit häörkes op de puët en zoe). Mer wiej ich mich dem zoe zoot te bekieke dach ich: Zou dat sjravelend deerke waete dat hinge ziene duërsjtiel in 't zelfde hoes nòg nuëge duëre waore mit aeve zoeväöl heuksjkes?

En dat i gans Gebrook mesjien waal tieëndoezend hoezer waore mit allemaol nuëge düere? Mer dat zal 't deerke waal neet doer ziene kop zieë gegange. Mer ich houw neet väöl tied om lang nao te dingke want de angere sjtónge aa de duër te wachte. Ich flot de brook opgesjtröp en nao boete.

Dao sjtóng miene zjwaoger al gesjtieëveld en gesjpaord nao de lóch te kieke. Want de Pruuse houwe mit hun sjienwerpers va dat luchalarm 'n kieksjpel gemak. Die sjienwerpers sjtónge zoe ongevier tösje Mesjtreech en Thoear. Daomit zóchte ze de lóch aaf nao

Ingelsje vleegmesjiene. En wiej ze 'n mesjien te pakke houwe sjprónge de anger sjienwerpers biej en zoge vier in 't krütspunt va de sjtraole 'n helder wit sjtipke.

Op dat moment huërde vier 'ne dütsje nachjaeger hoeëg baoven ós vol gaas gaeve en d'r op aa gao. Efkes later zoge vier lichtsjpaor-munitie richting wit sjtipke gao. En dat witte sjtipke veel doe nao ónge. Mer dat waor intösje waal bekans biej ós baove Gebrook. Efkes waore vier bang dat 't baoven op ós zou valle. Mer 't kaom toch nog i Laar terech, krek achter d'r autowaeg dae doew nog neet i gebroek waor. Vier, miene zjwaoger en ich, op d'r fiets d'r op aaf.

't Vleegmesjien brende en vier dachte aa de jónge die dao-i mesjien zote te verbrenne. De koeëgele van 't vleegmesjien, neet geremd doer 'ne leup, vlogen ós óm de oere. En dat 'r mesjien aoch nog bómme i zote, dao dachte vier neet aa. Mer ich dach aa de vrouwluuj en de kinger va die jónge en aa die vaders en moeëders, die dao in Inge-land mesjien rustig loge te sjlaope. En aa die diekköp mit hunne Champanje die die jónge i dat vleegmesjien houwe geduujd. En doe ging mich doer d'r kop wat oze sjoeëlmaester ós es kinger 'ns houw verteld.

Oos welt is 'n klaen planeetje dat drieët óm de zón. En 'n anger planeet, bevuurbeeld Jupiter, is waal hónderd kier zoe groeët wie oos welt. En dao zit op dit moment mesjien waal 'n Jupiter-menke (aoch hónderd kier zoe groeët) doer 'n vergroeëtglaas nao ós klaen weltje te kieke, dao örges achter de zón. Dat klaen weltje woe-op klein sjtipkes róndsjravele die zich 'miensje' neume. Mer die waal vleegmesjientjes en bumkes make van waal doezend kilo. En die zich óngeraen de köp inhouwe es ze de kans kriege. Dao dingk ich huuj nog dèks aan trük. Jao, wat is groeët en wat is klaen? Ich waet 't neet. Wits doe 't?

Toon Ermers

Een nieuwe serie boeken:
Hoensbroekse Monografieën

De heemkundevereniging is gestart met een nieuwe boekenreeks: Hoensbroekse Monografieën, het eerste deel daarvan is:

De Hoofdstraat van Kruis tot Kasteel,

geschreven en samengesteld door Hein Giesen en is vanaf eind januari 2012 uitgegeven en verkrijgbaar bij The Read Shop in de Kouvenderstraat en kost € 6,95.

Het boek geeft u een overzicht van de Hoofdstraat als oude winkelstraat en de teloorgang die is ontstaan door ons veranderde koopgedrag en het beleid van de gemeente in deze. Het schetst middels de vele foto's een mooi tijdsbeeld met een nadruk op de jaren vijftig. Het boek is een vervolg op de vier afleveringen die u in de nummers 7 t/m 10 van ons verenigingsblad heeft kunnen lezen, maar het verhaal is nu veel uitgebreider. Het omvat 56 pagina's op A4 formaat en is geïllustreerd met vele, nooit eerder vertoonde foto's.

LENDI MANNENMODE & FIORA DAMESMODE
Kouvenderstraat 13/15
6431 HA Hoensbroek
Tel : 045- 5212430

GROND EN GOED MAKELAARDIJ IN AGRARISCH VASTGOED
Nieuwstraat 154
6431 KX Hoensbroek
Tel : 045- 5213468

Hoensbroekse sportcoryfeeën

Door Hein Giesen

Jan van Uden

Jan van Uden, geboren op 6 juli 1942, is op vijftienjarige leeftijd een jongen, die net als zijn klasgenoten na school achter een bal aanrent. Nog niets wijst op een veelbelovende carrière in de atletieksport.
Maar dat verandert als hij in de kerstvakantie van 1957 eens meeloopt in een door de A.V. Schaesberg georganiseerde bosloop, zijn eerste kennismaking met deze sport.
Hij start daar uiteraard in de categorie niet-actieven en hij wint die race met grote voorsprong. Uit balorigheid loopt hij 's middags nog eens mee in de categorie voor geoefende leden van de atletiekvereniging en hij wint en passant ook die veldloop. Een prestatie die de trainer van de vereniging, Harry Scholtes, opmerkzaam maakt op zijn talent.
Na enige gesprekken meldt hij zich in februari 1958 aan als lid bij deze atletiekclub, de A.V. Schaesberg.
Een echte training in clubverband volgen kan Jan echter nog niet, omdat hij op school is in het jongensinternaat te Bleyerheide. Na schooltijd oefent hij daar in zijn eentje met wat boslopen en dergelijke en rent in de weekends mee met de onderlinge oefenwedstrijden van de atletiekclub.

VAN OERS ASSURANTIËN
Kouvenderstraat 238
6431HK Hoensbroek
Tel : 045- 5212856

Zijn eerste echte wedstrijd is de Jekerdal-loop voor B-junioren over 1500 meter die hij met overmacht wint, het begin van een stormachtige, maar korte carrière.
Hierna wint hij nog vele wedstrijden maar zijn mooiste overwinning in dit eerste seizoen is als hij vijf maanden na zijn eerste kennismaking met de atletieksport in Brussel de Cross du Soir, een wedstrijd met internationale bezetting, met 8 sec. voorsprong wint.

Zijn succesjaar 1959

In september 1958 verandert hij van school en gaat naar de HBS St. Jan in Hoensbroek. Hij krijgt nu tijd en gelegenheid om tweemaal per week de atletiektraining bij de A.V. Schaesberg te volgen en daarnaast rent hij nog tweemaal per week op de baan in het Emma-stadion. Bovendien gaat hij zich ook verdiepen in de theorie van het hardlopen en studeert daar bijna even hard op als op zijn HBS opleiding.
En met resultaat, in het seizoen 1959 wint hij bijna alles wat er te winnen valt en hij schrijft in dat seizoen maar liefst 32 wedstrijden op zijn naam.
Op 22 juni verovert hij bij de junioren interland Duitsland-Nederland in Gelsenkirchen voor de eerste keer het Nederlands juniorenrecord op de 800 meter in 1 min.52,4 sec. , ruim onder de vorige tijd van 1.53,5 en twee weken later, bij de Nederlandse Jeugd-atletiekkampioenschappen verbetert hij die tijd opnieuw en laat de teller stilstaan op 1.51,3. Hij heeft in dat jaar heel even het juniorenrecord over de 300 meter met 34,8 sec. in handen, maar voor dat dit record erkend wordt, loopt de Leidenaar Frans Beker deze afstand nog iets sneller.

Om jeugd-atletiektitels
Jan v. Uden op 800 m
beneden jeugdrecord

Hij verbetert in 1959 tweemaal het Ned. record op de 600 meter en wordt op die afstand alsook op de 800 meter Nederlands kampioen. Stiekem wordt er ook al gekeken naar een mogelijke deelname aan de Olympische Spelen in Rome, maar dan moet hij een tijd beneden de 1 min.50 lopen. Bovendien is hij officieel nog twee jaar A-Junior. Desondanks gaat hij als zeventien jarige al met de Nederlandse seniorenploeg mee naar de landenwedstrijd Frankrijk-Nederland en loopt op die leeftijd ook al

mee met de Nederlandse ploeg in een estafettewedstrijd over 440 yards in Engeland.
Hoewel hij bij een wedstrijd in 1960 in Aken het sinds 1938 staande Ned. Seniorenrecord op de 400 meter met 0,1 verbetert met een tijd van 47,9 en ook op de 1500 meter 3 min.59,0 noteert begint zich toch af te tekenen dat Jan zijn grootste kansen op de middenafstanden 400 en 800 meter liggen.
Zijn in 1959 gelopen Juniorenrecord op de 800 meter van 1 min.50,7 houdt stand tot het jaar 2008. Zolang heeft geen enkel record in de Nederlandse atletieksport ooit stand gehouden!
Hij loopt nog een paar jaar mee in de top van de Nederlandse atletieksport en is nog driemaal betrokken bij Nederlandse record-verbeteringen op de 400 meter estafette. De laatste keer in de tijd van 3 min. 12,4, een record dat twee jaar stand hield. Eveneens in 1962 evenaart hij het Ned. record op de 800 meter in een tijd van 1 min. 50,5 sec.
Een leuke anekdote over zijn beginjaren in de sport is, dat hij naar een veldloop in Brabant ging en bij het omkleden bemerkte dat hij een kussensloop i.p.v. een sportbroek in zijn sporttas gestopt had. Sindsdien nam hij uit voorzorg altijd twee sportbroeken mee.
In 1963 begint hij last te krijgen van zijn achillespezen en is het gedaan met zijn ontwikkeling als topatleet.
Hij probeert het dat jaar nog eens met de race om het Nederlandse kampioenschap op de 800 meter. Maar dat wordt een fiasco. Hij wordt daar weliswaar tweede in een race die door Chris Konings gewonnen wordt in 2 min.3,5, maar de KNAU vindt die tijd zo slecht, dat ze weigert de medailles uit te reiken. Pas 42 jaar later, na bemiddeling van de Vrienden van de KNAU, kreeg Jan van Uden in 2005 deze zilveren medaille alsnog uitgereikt.
Om af te trainen gaat Jan dan voetballen bij EHC, waar hij een welkome versterking is bij de lagere elftallen. Met zijn snelheid en voorzetten op maat excelleert hij op dit niveau als rechtsbuiten.

VERBOEKET - HYPOTHEKEN & VERZEKERINGEN
Nieuwstraat 6A
6431 KT Hoensbroek
Tel.: 045- 5281760

Jan als trainer

Hij keert daarna ook terug in de atletieksport als trainer en maakt naam met atleten als Cor Lambregts, Peter en Wilma Rusman en Paul Hagedoren.
Met Cor Lambregts ging hij in 1984 naar de Olympische Spelen in Los Angeles.

Ziekte

In 1992 werd Jan Van Uden getroffen door een zware hersenbloeding, waar hij niet meer geheel van herstelde. Hij kreeg een aangepaste woning en moest zich voortaan voortbewegen in een elektrische rolstoel.
Vijftien jaar later, in 2007 en slechts 65 jaren oud overlijdt hij.

Persoonlijke records

Onderdeel	Prestatie	Datum	Plaats
400 mtr.	47.9 sec.(ex-NR)	16-6-1960	Aken
800 mtr.	1.50.5 sec.	16-6-1962	Leiden

Jeugdatleet van het jaar-KNAU 1959

Bronnen: Fotoboeken en krantenknipsels van de fam. van Uden

VAN OOST VERZEKERINGEN - HYPOTHEKEN
Juliana-Bernhardlaan 8
6432 GW Hoensbroek
Tel : 045-5224241

SCHADENET - KOENEN
Breukerweg 178
6412 ZL Heerlen
Tel : 045-5215450

Het oude gemeentehuis van Hoensbroek

Door Hein Bisschops
1911 - 1940

In 1871 werd een school in gebruik genomen, de Sint Jansschool, waarin tevens het raadhuis werd gevestigd. Deze school lag aan een kleine helling bij het kruispunt Hoofdstraat / Nieuwstraat.
Door de komst van de mijnen en de ontwikkeling en groei die Hoensbroek te wachten stond, werd al snel duidelijk, dat er een representatief en voor zijn taken berekend nieuw gemeentehuis moest komen. Voor de bouw hiervan werden door de gemeente percelen grond aangekocht van A. Kurvers en H. Gerards, aan de Flattestraat, de huidige Nieuwstraat.

De inschrijving

Volgens een staat van 19 december 1910 waren er 12 inschrijvers voor het bouwen van ons gemeentehuis. Na flinke onderhandelingen werd de bouw van het gemeentehuis en een Openbare Lagere School met onderwijzerswoning op 27 dec. 1909 opgedragen aan dhr. Jozef Meulenberg te Heerlen voor de som van fl. 8.675,00; dat was bijna 1600 gulden minder dan bij zijn inschrijving.

Het personeel van aannemer Meulenberg

Het bestek

Hierin staat dat het gemeentehuis 12 meter breed en 13,15 meter diep is en welke materialen men moet gebruiken.
Ook geeft het een goed overzicht van de lonen en arbeidsomstandigheden in die jaren. Een dagloner verdiende toen maar 18 cent per uur en de vaklui, zoals metselaars en timmerlieden, ongeveer 25 cent.
De gemeente had blijkbaar ook oog voor de sociale omstandigheden van de arbeiders, want in het bestek wordt bepaald dat de arbeiders niet langer dan elf uur per dag mogen werken en niet voor zonsopkomst of na zonsondergang.

HOWA BINNENHUISDECORATIE
Nieuwstraat 12-14
6431 KT Hoensbroek
Tel : 045- 5212900

Er mocht absoluut niet op zondag gewerkt worden. De hand van pastoor Röselaers was overal voelbaar!
De Kunradersteen kwam uit de groeve van de familie Erven uit Voerendaal.

De oorkonde

Op de oorkonde van de oplevering van het gemeentehuis, die ook getekend is door pastoor L. Röselaers en kapelaan J. Vliex staat het als volgt beschreven:

Dit gebouw is gesticht in het jaar 1911 en geopend op de verjaardag van H.M. de Koningin op 31 augustus van dat jaar.
Onder de hooge Regeering van HARE MAJESTEIT DE KONINGIN WILHELMINA;
Onder het bestuur van Zijne EXCELLENTIE DEN COMMISSARIS DER KONINGIN IN LIMBURG Jhr. RUIJS DE BEERENBROUCK;
Onder het Bestuur van: Jos. Boshouwers Burgemeester;
L. J. Collaris en J. Bindels Wethouders;
S.J. Vincken, J. Creusen, L. Widdershoven, R. Voncken Raadsleden en JAN HAMERS secretaris.
De plannen van dit gebouw zijn opgemaakt door den heer Eg. Meijers-Croute, Architect te Maastricht en uitgevoerd door den heer J. Meulenberg, Aannemer te Heerlen, onder opzicht van den heer W. van der Velde, Opzichter te Heerlen en L. Alberigs Opzichter te Itteren.
Aldus gedaan en getekend te Hoensbroek den
EEN EN DERTIGSTEN AUGUSTUS NEGENTIENHONDERD EN ELF. HET GEMEENTEBESTUUR VAN HOENSBROEK.

VERSMARKT BEMELMANS
Hoofdstraat 30
6431 LC Hoensbroek
Tel : 045- 5228573

HARREMAN VERHUIZINGEN
De Koumen 28
6433 KD Hoensbroek
Tel : 045-5233333 - www.harreman.nl

Verbeteringen aan ons gemeentehuis

Op 18 augustus 1923 beslist de raad, dat de v gevel verfraaid wordt. Er komt een gevelste met het wapen van Hoensbroek en er wor een klokkentoren met een verlicht uurwerk op het dak geplaatst. Door het plaatsen van de to ren zal het raadhuis een monumentaler aan zien krijgen.
Ook de plaatselijke middenstand werd niet vergeten en was nauw betrokken bij het onderhoud en verbeteringen.
In het archief bevinden zich de rekeningen van loodgietersbedrijven als Knibbeler en van Dosselaar en van de meubel- en timmerfabrieken van Lendfers, Beckers en van der Heyden.
Enkele gebeurtenissen in en rondom het gemeentehuis die het vermelden waard zijn
In 1913 werd Hoensbroek aangesloten op het elektriciteitsnet.
De PLEM verzorgde elektriciteit via de centrale van de Staatsmijn Emma.
En het liep meteen mis. Al in het weekend van 20 januari zat heel Hoensbroek zonder stroom, ook het gemeentehuis waar de raad vergaderde, want men werkte toen op zaterdag en vergaderde op zondagen. De storing werd veroorzaakt door het doorslaan van een kabelmof. Dit was destijds geen reden tot verwondering of ongerustheid. Het kwam volgens de PLEM vaker voor bij nieuwe kabels.

Brand

Op 8 november 1919 was er een brandje in het gemeentehuis.
Naar aanleiding hiervan keert de Belgische Maatschappij van Algemene Assurantiën uit Brussel een bedrag uit van 168 gulden.
Betalingsmoeilijkheden heeft onze gemeente altijd gekend.
In 1920 werd de gemeente al eens failliet verklaard. In de landelijke pers werd hierover veel geschreven. Indertijd had de gemeente voor de aan te leggen waterleiding een partij buizen in Duitsland gekocht.
Tegen een, gezien de toen geldende koers van de Duitse Mark, betrekkelijk lage prijs. De koopsom werd tijdelijk voorgeschoten door de Geldersche Credietvereniging. Toen de bank het geld opvroeg werden pogingen aangewend om de som (circa fl. 80.000) van het Rijk

voorgeschoten te krijgen, een en ander zonder succes. Dit leidde tot een faillissement van de gemeente. Er waren toen ook al berichten in de kranten verschenen dat ook de Heerlense Bank een vordering op de gemeente Hoensbroek had. De gemeente wilde die niet voldoen omdat de vroegere burgemeester zonder voorkennis van de raad de schuld aanging.

1 mei vlag in top!

In 1934 hadden communisten in Hoensbroek het plan opgevat om de rode vlag met hamer en sikkel te hijsen op het gemeentehuis. Daartoe kozen zij de nacht voor 1 mei in de hoop dat de volgende morgen de vlag vrolijk zou wapperen, tot schrik van geheel Hoensbroek. Maar zij hadden buiten de waard gerekend, in casu de politie. Deze was de hele nacht op pad om "plakkers" en wat meer verwacht kon worden in deze immer bewogen nacht te voorkomen. Toen de politie het gemeentehuis passeerde, zag zij dat de mannen op het dak bezig waren om de vlag te plaatsen en gelastte hun naar beneden te komen. De communisten kozen uiteindelijk de wijste weg en kwamen van het dak af. Een van hen had de rode vlag omhangen en als straf mochten ze alle drie de nacht doorbrengen op het politiebureau.

Ons gemeentehuis bij de oplevering in 1911

Beatrix geboren

Door het luiden van de klok van het gemeentehuis werd de bevolking van Hoensbroek medegedeeld, dat er een blijde gebeurtenis had plaats gevonden. Het was 31 januari 1938.

Aardbeving

De Limburger Koerier bericht op 13 juni 1938, dat er een aardbeving heeft plaatsgevonden in de omgeving van Gent. Ook in Limburg werd de aardbeving gevoeld, vooral in de mijnstreek. De eerste schok was zo hevig, dat de naald op de seismograaf verder uitschoot dan de breedte van de papierstrook. Op tal van plaatsen rinkelden ruiten en op de gemeentesecretarie in Hoensbroek was het zo sterk dat de zware brandkast begon te schudden, terwijl ook het torentje boven op het gemeentehuis slingerende bewegingen begon te maken.

Bronnen: het Archief van Rijckheyt

Met dank aan de familie Driessen-Penders

VAN CRIEKINGEN VOF-WONINGINRICHTING
Hoofdstraat 390
6432 GN Hoensbroek
Tel : 045- 5216678

HEUNEN COIFFEUR HERENSALON
Wilhelminastraat 76
6431 XX Hoensbroek
Tel : 045- 5211324

Louis Hilgers en Paul Custers presenteren opvallend werk.

Door Bernard Grothues

Hoensbroek is twee nieuwe auteurs rijker.

In oktober 2011 werd in het Limburgs Dagblad melding gemaakt van het verschijnen van twee opmerkelijke boeken van twee Hoensbroekse schrijvers, die tot nu toe nog niet voor het voetlicht waren getreden. In Beeld & Geluid te Hilversum werd officieel "BoekTweePuntNul" van Louis Hilgers gelanceerd en in de Kleine Foyer van kasteel Hoensbroek presenteerde Paul Custers zijn boek: "Verder niets bijzonders. Anekdotes over Hoensbroek in bezettingstijd".

Louis Hilgers

Louis Hilgers is eerst werkzaam geweest in het onderwijs. Nu werkt hij als freelancer en behoort hij tot een groeiende nieuwe groep onafhankelijke ondernemers.
Hij schrijft boeken over en doet projecten voor ICT, dat staat voor Informatie- en Communicatietechnologie.
Hierbij kan je denken aan zaken zoals computers, telefonie en internet.
Louis Hilgers schreef ook lesboeken over internet, games, jongerentaal en sms-taal.

Doorbraak

De doorbraak is gekomen met zijn boek "BoekTweePuntNul", dat hij samen schreef met Tessa van Zadelhoff uit Oss en waaraan tevens 123 co-auteurs mee deden in een crossmediaal project.

Door de enorme groei van sociale media als Twitter is het gebruik van internet sterk veranderd. Informatie hierover was tot nu toe niet te vinden.

Daar moest dus een boek over komen. Louis Hilgers en Tessa van Zadelhoff hadden al besloten om een website en een boek te maken over de wereld van Sociale Media, Web 2.0 en Webtools met als doelgroep: iedereen tussen 10 en 100 jaar. Totdat Louis Hilgers het lumineuze idee kreeg om het in de 2.0-gedachte te doen (2.0 staat voor interactief zijn en informatie met elkaar delen). Op 9 juni 2011 ging hun website BoekTweePuntNul de lucht in en tegelijkertijd verstuurden zij op Twitter de tweet: "Wie doet mee?". Op de website hadden ze een lijst met vijftig onderwerpen geplaatst. Het resultaat op de tweet was verbluffend. Binnen vier dagen hadden meer dan honderd co-auteurs uit Nederland, Vlaanderen en Curaçao zich opgegeven. Beiden hielden het tenslotte bij 125 onderwerpen en 123 andere auteurs. Een goed voorbeeld van hoe je crowdsourcing (het gebruik van een grote groep mensen op internet om kennis te vergaren) kunt inzetten. Alle co-auteurs kregen een vast format voor de hoofdstukken toegestuurd. Judith Eurlings van Query design in Voerendaal heeft het boek vervolgens mooi vorm gegeven. Maar dit eerste naslagwerk voor het grote publiek is niet het einde. Louis Hilgers heeft meer plannen. Er komen nieuwe applicaties, die in een nieuw boek opgenomen zullen worden.

SCHOENSERVICE & LEDERWAREN LUCHIES
Hoofdstraat 16
6431LC Hoensbroek
Tel : 045-5221703

BLOEMENHANDEL TURNER FLOWER
Klinkertstraat 27
6433 PA Hoensbroek
Tel. 045-5215442

Paul Custers

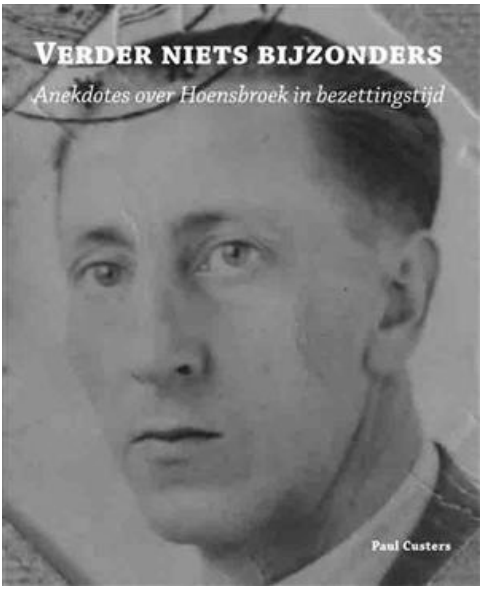

De andere naar voren tredende Hoensbroekse schrijver is de nu in Uitgeest wonende Paul Custers. Hij schreef een apart boek onder de opvallende titel: "Verder niets bijzonders". Het is het verhaal van zijn vader Albert Custers, die deel uitmaakte van de illegaliteit en het verzet in Hoensbroek tijdens de Duitse bezetting. De titel verwijst deels naar een achtervolging. Agent Jurgens wil een fietser aanhouden, die zonder licht rijdt. De fietser gaat er echter vandoor en laat een zak haver van 25 kilo achter. "Het is niet gelukt den onbekenden persoon te achterhalen. Verder niets bijzonders", noteerde Jurgens. Hij kent de fietser (Albert Custers), maar blijft welbewust vaag om de Duitsers geen informatie te geven. Je weet maar nooit wie de dagrapporten leest.

Nog tot ver in de 60'er en 70'er jaren was de oorlog geregeld onderwerp van gesprek in het gezin van de familie Custers, want ook zijn broers en schoonbroers waren actief in het verzet. Mede gedreven door journalistieke interesse vroeg de auteur zijn vader vaak en indringend naar die tijd.

UITVAARTCENTRUM VAN DEN HOUT
Kathagen 10
6361HG Vaesrade
Tel : 045- 5212004

ROB PETERS – MEEL EN GRAANHANDEL
Wijngaardsweg 16
6412PJ Heerlen
Tel : 045- 5226693

Ondanks de aarzelingen en de terughoudendheid van zijn vader kon de schrijver zich toch een beeld vormen van de betrokkenheid van Albert Custers bij het verzet in Hoensbroek en bij illegaliteit en sabotage op de staatsmijn Emma. "Ik heb het boek geschreven als postuum eerbetoon aan mijn vader en om te voorkomen dat de "oral history" zou verdwijnen. Het boek is veel meer een reconstructie van herinneringen dan een geschiedschrijving".
Opvallend aan het boek is, dat het bovendien een verzameling anekdotes en fragmenten bevat, waarin Albert Custers een rol speelt.
Deze herinneringen van Paul Custers aan gesprekken in gezin en familie, de ontmoetingen met getuigen en nabestaanden en intensief onderzoek in archieven hebben geleid tot een interessant en boeiend boek, waarmee de auteur zich geplaatst heeft in de rij van een dertigtal eerder voorgestelde Hoensbroekse schrijvers en dichters.

Lit: BoekTweePuntNul, Louis Hilgers, Tessa van Zadelhoff en 123 co-auteurs, de uitgever is Van Buurt Bek BV i.s.m. Educos, 264 bladzijden €24,95 ISBN 978905062849.
Verder niets bijzonders. Anekdotes over Hoensbroek in bezettingstijd, Paul Custers € 22,90 ISBN 9789086662166.

Nieuwe leden in 2011

Gromotka R.	Hoensbroek	Wewenkang M.	Waalwijk
Palmen T.	Brunssum	Nikkels S.	Hoensbroek
Suzenaar A.	Hoensbroek	Peters F.	Hoensbroek
Doesborgh H.	Hoensbroek	Bisschops M.	Hoensbroek
Diederen H.	Geleen	Otermans W.	Hoensbroek
Martens J.	Heerlen	Hameren van P.	Hoensbroek
Cordewener L.	Oirsbeek	Klein J.	Hoensbroek
Otermans H.	Hoensbroek	Boon B.	Hoensbroek
Smeets P.	Maastricht	Höppener H.	Hoensbroek

Nog eens de Jeugrubbe

De opmerkingen en veronderstellingen over de naam "Jeugrubbe" in ons verenigingsblad jaargang 4 aflevering 3 blijven menigeen bezighouden en waren een regelrechte uitdaging voor onze speurneus Hein Bisschops.
Hij is eens diep in diverse archieven en boeken gedoken en weet te vermelden dat in het kielzog van de Romeinse legers ook Joodse handelaren naar deze contreien gekomen zijn en zich hier gevestigd hebben. Op de handelsroute tussen Nijmegen (Noviomagum) en Aken (Aquis-Granum) worden in oude geschriften al de namen van Sittard en Munstergeleen genoemd. In die lijn naar Aken lagen ook de Romeinse villa's in Vaesrade en op de Schurenberg. Het is dus aannemelijk dat de route naar Aken langs die villa's (boerderijen) gelopen heeft en dat die Joodse handelaren onderdak vonden of zich vestigden tussen die villa's en dat die weg over de door de regen uitgesleten insnijdingen (grubben of holle wegen) gelopen heeft. Ook de naam van de oude, holle Hermesweg verwijst naar het verleden. Hermes was de Griekse god van de reizigers.
De eerste Joodse naamverwijzing die we uit deze streek terug vinden is uit het jaar 1270. Dan wordt in de geschiedenis van Keulen een Jood, genaamd Juda von Herle (Heerlen), beschreven.

Juedengrube

In 1526 wordt de naam Jeugrubbe (Juedengrube) voor het eerst in verband gebracht met Hoensbroek. In het jaar 1543 verpacht de weduwe van onze kasteelheer, Herman Hoen van Hoensbroek, haar molen waarbij een stuk land, omschreven als, "op dye Juedengrubben" inbegrepen is.
De pachtsom bedraagt dan 22 mud rogge. In 1556 wordt de naam "aen dyen Jueden Grubben" weer genoemd als onderpand van een lening van 100 gul-

Het Jeugrubbebos gezien vanaf de Naanhof

den voor de Joncker Wolter Hoen.
De naam Judengrubben is in de volksmond vele malen verbasterd en werd vaak geschreven zoals je het hoorde. De naam is waarschijnlijk ten tijde van de Franse overheersing Jeu(grubbe) geworden.

S. v Cleef - Café de Paerdsstal
Slakkenstraat 80
6431 NK Hoensbroek
Tel : 045-5213515

Het Jeugrubbebos (Joodgruben) is ruim zes bunder groot (een bunder is 8000 m[2)] en uit een vergelijk met oude landkaarten blijkt, dat het bos de laatste twee eeuwen niet van vorm of omvang veranderd is. Wel zie je op oude kaarten steeds een drietal vierkante, dus gegraven vijvers tussen het bos en de Naanhof. Werden die misschien als viskwekerij gebruikt?
Bij dit onderzoek vond Hein ook in een rentmeesterrekening van 1774/75 een uitgave van fl. 880,- , gedaan aan een bediende van het Berghwerck, waarmee duidelijk wordt aangetoond dat onze kasteelheren destijds betrokken waren bij de pogingen om een kolenmijn te beginnen. Dit was vermoedelijk in de berghelling tussen Naanhof en Jeugrubbe, waar ook in 1859 geboord werd.

Bronnen:
De Geschiedenis van Limburg en de Geschiedenis van Hoensbroek.
De gegevens werden verzameld door Hein Bisschops, bestuurslid Heemkundevereniging Hoensbroek

ANBI erkenning

In december 2011 ontvingen wij, na heel lang wachten, op onze aanvraag het bericht, dat de Heemkundevereniging Hoensbroek door de Belastingdienst met ingang van 1 januari 2011 is aangemerkt als Algemeen Nut Beogende Instelling (ANBI).
Wat betekent dat nu eigenlijk voor U? U mag voortaan als donateur uw donaties (giften, contributie, etc.), volgens de regels die de belasting daarvoor stelt, aftrekken van de inkomsten- of vennootschapsbelasting. Voor de vereniging betekent het, dat we (als dat aan de orde zou zijn) geen erfbelasting of schenkbelasting voor erfenissen en schenkingen hoeven te betalen als we die gebruiken voor het algemeen belang. En als we zelf een schenking zouden doen, dan hoeft ook de ontvanger geen schenkbelasting te betalen.

Carnaval 2012

Ook dit jaar was onze heemkundevereniging weer present in de bonte carnavalsstoet die op carnavalsmaandag 20 februari door de zonovergoten straten van "Oos Breuker Narrenriek" slingerde.

De graaf en gravin nodigen u uit

Ons optochtthema, "De graaf en gravin nodigen u uit", sloeg goed aan bij het talrijke publiek. Centraal in dit thema stonden de graaf en gravin van kasteel Hoensbroek, die in een mooi bewerkte gouden schilderijlijst wandelden en de mensen aan de kant de gelegenheid gaven om als "eregast" gekiekt te worden door onze eigen "hoffotograaf". Drie in het blauw gestoken lakeien deelden convocaties uit aan de sjoenkelende toeschouwers en trachtten hen over te halen om aan deze fotosessie mee te doen.

Deze uitnodigingskaarten, een gratis toegangsbewijs voor twee personen voor kasteel Hoensbroek, zijn alleen geldig op de Open Monumentendagen, die op 9 en 10 september 2012 gehouden worden. Op de achterzijde van deze kaart informeerden wij de genodigden over onze heemkundetentoonstelling, die wij houden in de bovenzaal van het kasteel in verband met onze eerste lustrumviering.
In dat weekend wordt onze jubileumuitgave, een nieuw boek over kasteel Hoensbroek, gepresenteerd (meer hierover elders in dit blad).

ADMINISTRATIEKANTOOR LABOR
VLOEDSTRAAT 34
6361 XH Nuth
Tel : 045-5650121

Een eerste prijs in de Breuker carnavalsoptocht!

Onze uitbeelding werd door de vakkundige jury beloond met een eerste prijs in de afdeling "Grote fragmenten".
Als u gekiekt bent door onze hoffotograaf, kijk dan eens op onze website www.heemkundehoensbroek.nl en klik daar op de link op de homepage. U kunt daar kijken of uw foto geslaagd is en hem downloaden of per e-mail laten toesturen.

Of u stort € 2,50 op onze bankrekening nummer: 3280562 t.n.v. Heemkundevereniging Hoensbroek met vermelding van uw fotonummer, dan krijgt u uw foto (formaat 13x18cm.) thuisbezorgd.

De contributie 2012

We zitten alweer enige maanden in het nieuw
Als u uw contributie 2012 nog niet voldaan hee
doe het nu meteen, want u weet… van uitst
komt afstel.
Let op, de contributie bedraagt ook dit jaar € 15,00 en u kunt uw bijdrage storten op bankrekening nr. 3280562 t.n.v. Heemkundevereniging Hoensbroek met vermelding van "contributie 2012".
Bedankt alvast.

R. OFFERMANS - FYSIOTHERAPIE
Kouvenderstraat 111
6431HC Hoensbroek
Tel : 045-5220932

De Maria-Gewandenlezing

De door de Heemkundevereniging Hoensbroek georganiseerde lezing en fotoavond over Maria-Gewanden, die op woensdag 11 januari in ons verenigingslokaal aan de Schuinstraat werd gehouden, trok zoveel belangstellenden dat het zaaltje om 19.00 uur al propvol was.

De gelukkigen die tijdig aanwezig waren, zagen een leuke fotowandeling met oude en nieuwe foto's van de wijk.

De virtuele wandeling startte bij ons kasteel en ging via het Laervoetpad, Terschuren, naar de Kasteelbuurt, over de Schuureikenweg weer naar Terschuren en de Schurenbergweg. Vervolgens gaf het een beeld van de Steenberg en via Hoofdstraat en Juliana Bernhardlaan eindigde het overzicht over de wijk van toen en nu, weer bij het kasteel.

De afbeeldingen werden aan elkaar gepraat door Hein Giesen en zijn kijk op en wetenswaardigheden over onze wijk werd na afloop beloond met een hartelijk applaus.

Zijn commentaar was een mix van gegevens uit de herinneringen van hemzelf en de wetenswaardigheden die de speurneuzen Paul Borger en

Hein Bisschops verzameld hadden in de oude dossiers van Rijckheijt en het Provinciaal Archief in Maastricht.

Voor de velen die door de drukte teleurgesteld omgedraaid waren, werd deze foto-avond twee weken later nog eens herhaald en ook deze keer was het weer zo druk dat de lezing en week later op woensdag 1 februari nog eens gehouden werd.

Ons doel, dat vele buurtgenoten en omwonenden eens een kijkje kwamen nemen en inzicht kregen in onze activiteiten, is 100% geslaagd en heeft een aantal nieuwe leden opgeleverd.

Belangrijk!

Als u nog oude foto's van Maria-Gewanden of Hoensbroek heeft kom dan op een woensdagavond eens ermee naar ons verenigingslokaal aan de Schuinstraat 2A. Wij scannen uw foto's dan ter plekke en u krijgt uw foto's, indien gewenst, meteen terug.
Ook als u zelf een leuk verhaal over het Hoensbroeks verleden op papier gezet heeft, dan stuur het eens in, alle kopij voor dit blad is van harte welkom.

R. DE JONG – AUTOSCHADE
De Koumen 60
6433KD Hoensbroek
Tel : 045- 5210590

't Rommedoeke

Vanaf de grens bij "De Planck", richting Aubel en vandaar richting Eupen, ligt het bekende oorlogskerkhof van Henri-Chapelle. Bij een bezoek aan deze militaire begraafplaats zal men allicht het fraaie landschap hebben bewonderd. Opvallend mooi is het meer zuidelijk gelegen gedeelte met de vele solitair staande bomen, de kronkelende meidoornhagen, de verstrooid liggende boerderijen, de malse weiden en het grazende vee. Dit is het land van Herve, een gewest waar al eeuwen geleden een kaassoort werd gemaakt, die wat betreft smaak en andere eigenschappen, uniek is voor Europa. Het land van Herve is overwegend sterk geaccidenteerd. Om die reden vond er al eeuwen geleden weidebouw plaats. Deels kwam dit, omdat het heuvelachtige land moeilijk is te bewerken, deels ook, omdat anders bij akkerbouw sterke erosie zou plaats vinden, waardoor op den duur vruchtbare bovengrond zou verdwijnen. Vast staat, dat hier de weidebouw in de 16de eeuw al sterk overheerste. Vast staat ook, dat in datzelfde land al in de 17de eeuw op grote schaal kaasbereiding plaats vond en wel van een soort, die afweek van de gebruikelijke kaassoorten. In de loop der tijden werden door de mensen aan deze aparte kaassoort meerdere namen toebedeeld. Al vroeg sprak men in het land van Herve bijvoorbeeld van 'Angelos' en 'Remoudou'. In onze provincie kreeg hij onder meer de naam 'Limburgse kaas". Deze naam is echter niet ontleend aan onze eigen provincie maar aan het oude stadje 'Limbourg", de vroegere hoofdstad van het hertogdom Limburg. Het was dit stadje, gelegen in het land van Herve, waar in vroeger tijden de Limburgse kaas werd gestapeld, verhandeld en uitgevoerd. Geen wonder, dat men sprak van 'Herve-kaas' (in ons dialect: Herfse Kieës). Een vierde naam voor deze kaassoort is 'Rommedoe', welke benaming in wezen is afgeleid van het Waalse 'Remoudou", wat hermelken of namelken betekent.

In de praktijk was n.l. bekend, dat de laatste melk van de koe het hoogste vetgehalte heeft. Daarop duidt dan ook de oude volksspreuk “de laatste drop draagt de boterknop”. Het was juist deze melk, verkregen bij het namelken, waaruit in feite Herve kaas werd bereid, die de beste smaak bleek te bezitten.

De bereiding van de Limburgse Hervekaas of hoe hij ook genoemd wordt, is zeer arbeidsintensief en vraagt veel kennis van zaken. Bij de bereidingswijze zijn belangrijke facetten in het spel, zoals de kenmerken van de melk (herkomst en vetgehalte), de temperatuur van de melk tijdens de bereiding, de luchtvochtigheid van de kaasvertrekken en zelfs de lichttoetreding; verder de wijze van het behandelen zoals het keren, het wassen en zouten en tenslotte de rijping en narijping.

Het narijpingsproces is van grote invloed en kan wel vier weken in beslag nemen. Dit is op de smaak en zelfs het aanzien van invloed. Het narijpen vindt plaats onder invloed van een speciale bacterie, die weer in symbiose met andere bacteriën leeft, maar die alleen haar werk kan doen, als in de stoffen voldoende melkzure kalk voor komt. Deze bacterie brengt omzettingen teweeg, die van buitenaf op de kaas inwerken. Het is ook deze bacterie, die het uiterlijk van ‘Rommedoe’ een roomgeel tot oranjeachtig aanzien geeft.

De rijping voltrekt zich dus van buiten naar binnen. Bij deze rijping vormt zich naast ammoniak ook een kleine hoeveelheid zwavelwaterstof. Het zijn tenslotte deze stoffen waaraan de ‘Rommedoe’ zijn vreemde, indringende geur ontleent en aan die geur dankt het befaamde dobbelsteenvormig kaasje de smalende of spottende volkse bijnaam “sjtinkkieëske”.

Alvorens dit smakelijke, streekgebonden product werd geserveerd, ontvouwde men met zorg de verpakking, waarbij men gelijktijdig de buitenvlakken schraapte. De plakkerige, weke, rommelige en sterk geurende substantie, die zich dan op het mes afzette, trachtte men op een stevig stukje papier, karton of op het eigenlijke omhulsel kwijt te raken.

Leo Meevers Scholte

De Nederlands Hervormde Kerk op de hoek Kastanjelaan/Grubbelaan

Een leuk oud prentje van de eerste Nederlands Hervormde Kerk die in 1960 vervangen is door de Goede Herderkerk op de Steenberg.

Begunstigers:

Holtus Verzekeringen & Financieringen	Hoensbroek
M. L'Ortye	Amstenrade
Punctua & Partners - Accountants	Hoensbroek
The READ SHOP	Hoensbroek
Fam. Simons	Hoensbroek
C. van Tilburg	Hoensbroek
van Melick - Heerlijk uit Hoensbroek	Hoensbroek

L'Ortye

Ogenlust®
BLOEMSIERKUNST
WWW.OGENLUST.COM